

פיתוח תחושת מודיעין-שדה

לעולם לא די בידענות

דבר זה ניתן להשיג בעזרת תרגול מתאים. יש ללמד כל מש"ק וכל קצין את שיטת איסוף הידיעות הדרושות לכוחות הלוחמים. יש לחבר תרגילים מתאימים בהתאם לתנאי היחידה ולאזור פעולתה. ברשותו של כל גדוד מצויים האמצעים והאנשים המתאימים, היכולים לעסוק בהדרכה זו, ואין זו אלא שאלה של יומה ודמיון בהמצאת התרגילים. בראש-וראשונה חובה על הקמ"ן (שבדרך-הטבע, מתפקידו לבצע תכנית הדרכה זו) להסביר הסבר היטב את סוגי הידיעות הנדרשים לעבודת מודיעין-השדה.

ידיעות על מבנה הקרקע ועבירותה; מקורות מים; הדרכים בהן משתמש האויב אל יעדיו ומהם; השפעת מזג-האוויר על עבירות הקרקע במוצבי האויב ובסביבתם.

ידיעות על האוכלוסיה האזרחית בסביבה, ותנאי עוניה; שגרת חייה; תנועת פרטים, כמו גזירים, למשל, או אנשים אחרים בעלי אופי ומעמד מיוחדים, המחייבים תשומת-לב מיוחדת.

ידיעות על הערכות גייסות האויב. היכן מוצבות יחידותיו? היכן תצפיותיו? היכן מוצבים תותחיו וכלי נשקו האחרים? מהם כלי רכבו ומה כמותם? האם קיימת תנועת רכב-שריון? מהי מערכת ביצור ריו? מה עצמתו המספרית? האם באו לקו כוחות עתודה? האם הוא עוסק באימון חייליו בשעת רגיעה? מה ניתן ללמוד על טיב האימונים? וכן הלאה. ככל שירבו הפרטים תהיה התמונה על הערכות האויב בהירה יותר ומדויקת. ידיעות על פעילות האויב: יש לעקוב אחר

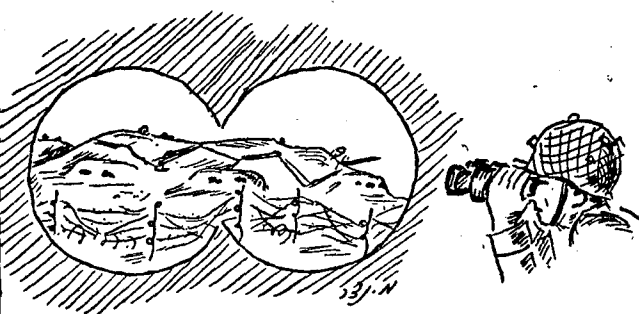
לא אחת גדמה לעוסקים במודיעין שדה, כי אילו זכו בשעת איסוף הידיעות לשיתוף פעולה הדוק יותר מצד כל חיילי יחידתם, לדרגותיהם השונות, היו תוצאות עבודתם טובות לאין ערוך מאלה המורגות בדרך-כלל. דומה והסיבה לליקוי בתחום זה נעוצה בבטחון יתר, או ביהירות, או באי-הכרה בצורך שבדבר, או בחוסר הכשרה מספקת של קצינים ומש"קים, שאינם יודעים את דרכי פעולת המודיעין הקרבי, את עבודת משרד המודיעין והקמ"ן הגדודי ואת הידיעות הנחוצות להם.

יש להבהיר לכל חייל בגדודי הרגלים שהיסוד לכל פעולה צבאית הוא — ידיעות טובות. בקלות ניתן להוכיח את אמיתותו של משפט זה ואת ההגיון שבו. הקמ"ן חייב לספק למפקדו ידיעות על מצב האויב וכונותיו, וידיעות אחרות, וזאת ניתן לעשות בהצלחה בעזרתו של כל חייל ומפקד, שיתרגלו למסור "למעלה", ללא דיחוי ובאורח "אינסטינקט"

"כל חייל ישמש עיניים ואזניים לקמ"ן"

טיב, כל ידיעה שברשותם, גם זו הנראית חסרת-ערך ו"תפלה". אם רצונך: פיתוח "חשק הרכי-לות"; לבוא לספר: "ראיתי זאת... שמעתי כך..." וכו'. לעולם לא יהיה די בידענות. מתפקיד משרד-המודיעין הוא לבזר בין המועיל למיותר. ודאי, על הקמ"ן ועוזריו להדריך את חיילי הגדוד ולהרבות במה-עליהם להתעניין. יקל להסביר את התור-עלת שתצמח לכל חייל מנהג זה, שהרי ידיעותיו המקוטעות תחזורנה אליו בצורת "מודיעין". והרי כל חייל רוצה לדעת, במידת דיוק רבה ככל האפשר, נגד מי הוא לוחם. שכן ככל שידעו על האויב שמולו רבה יותר, גובר בטחונו האישי ועולה המוראל.

„ככל שידעו על האויב ממול רבות יותר —
גובר הבטחון האישי“...

כל שינוי בשגרה (שעל הצופים לגלותה!) יעניין מאוד את הקמ"ן. אפשר לעשות זאת בצורת תחרות בין צופים שונים. תרגיל דומה שאפשר, כמובן, לבצע על תנועת כלי-רכב בכביש או על נוהגם של תושבי כפר שממול, עבודת השדה שלהם. יציאת העדרים, השקייתם וכדו'. כל ידיעה על שינוי בשגרה עלולה להיות בעלת חשיבות מכרעת. הוא הדין בדבר מסירת ידיעות על הקרקע לפי תצפיות ב. סיורים

סכנת ההזנחה והרשלנות בעת ביצוע תפקיד איסוף ידיעות פחותה היא, כי התנועה גורמת מעצמה לערות יתר. גם כתיבת הדו"ח מיד עם החזרה מן הסיור, הוא דבר שניתן להקנותו למפקד בקלות רבה יותר מאשר ניהול יומן-תצפית בשעת ישיבה ב"אפס-מעשה" על מוצב. התרגילים המוצעים לעיל כוחם יפה גם לכאן.

אפשר לבצע תרגיל נוסף, בצורה שונה במקצת: תערך התחרות בין-פלוגתית או אף בין-מחלקתית של סגל הפיקוד בניהול מפת-מצב של גזרה נתונה. סוג אימון זה ניתן לקיימו בקלות יחסית גם בתנאי רגיעה.

אם אין התנאים מאפשרים זאת, אפשר לבצע תרגילים דמיוניים בתוך הפלוגות, שינהלו ע"י מפקדת הגדוד. הנושאים יכולים להיות דמיוניים בהחלט או על סמך פעולתה של אותה יחידה בעבר. יש כאן כר נרחב לדמיון פורה וליזומה רבה.

שאיפת מודיעין-השדה היא, "לדעת את האויב כפי שאנו יודעים את כוחותינו" — ססמה שיש לשננה ללא הרף ולתרגלה הלכה למעשה! משרד המודיעין ילקה בחוסר יעילות בהשגת מטרה זו, אם יחסר הרצון לעזור לו מצד כל חייל בגדוד ואם יחסר הידיעה כיצד לעזור. כל חייל חייב לשמש "עינים ואזניים" לקמ"ן.

פעילותו בתשומת לב רבה, ויש למסור ידיעות גם על חוסר-פעילות. המודיעין שלנו יסיק מכך את מסקנותיו. האם האויב מסיר בשטח? יש לעקוב בהתאמה אחרי משימות סיוריו, הרכב הפטרולים ושיטת הביצוע. אח"כ יקל להעריך מה השיג אותו פטרול ומה נודע לאויב עלינו. האם מקיים האויב פעילות ארטילרית? מה תכיפות האש? האזימוט ממנו באים הפגזים או הפצצות, סוגיהם, וכן הלאה. מהי פעילותו ההנדסית? הגנתית — ביצור, מיקוש, סלילת דרכים, או הקמת מצבורי חומרי הנדסה קרוב לחזית — שמא זו הכנה להתקפה?! מה ניתן לראות באשר לריכוז כוחות ולתזוזת יחידות? מהי פעילותו באויר? וכן הלאה. אין קץ לידיעות הנדרשות! מקורות האיסוף החשובים ביותר לידיעות דלעיל ברמה הנדונה הם התצפית והסיור.

לפיתוח תחושת מודיעין-השדה יש לעסוק במספר תרגילים, שחלקם יוצע להלן, מתוך כוונה שהעוסקים בבעיה דרך-קבע יתנו דעתם למצוא לכך מקום מתאים בין שאר נושאי ההכשרה והחינוך הטקטיים לכל המפקדים לדרגותיהם. תנאי מוקדם לכך הוא, הרחבת ידיעת הטופוגרפיה, ביחוד בקרב המשקים.

א. תצפית:

לתצפית שתי משימות, בדרך-כלל: א) השגת ידיעות על האויב. ב) אבטחה לכוחותינו. אנו נדון כאן רק בסעיף הראשון. אימון בהשגת ידיעות על האויב מחייב תשומת-לב רבה. התצפית, משעממת הנה מטבעה, ביחוד בזמן רגיעה, וקשה לשמור על דריכות בכל משך הצפייה. אך מהיותה מקור אינפורמציה ראשון במעלה, אין לותר על הקניית יסודות התצפית השקדנית והנכונה.

יש לתרגל את היושבים במוצב-התצפית בניהול יומן-תצפית, בכתיבת הפרטים לדו"ח (דו"ח הר-עשה) וכן במילוי שאר הטפסים בהתאם למה שלמדו בחלק התיאורטי על "הידיעות הדרושות". את יומן התצפית, תצפית כלי-רכב וכיו"ב יש להעביר לקמ"ן בכל הזדמנות שקיים קשר אליו. הידיעות חייבות להכתב בכתב ברור, לא ברשלנות ולא כל-אחר-יד, כדי לצאת ידי-חובה או להמנע מזניפה... הקמ"ן מצדו ידאג לצידוד הצופים בטפסים המתאימים ולהדרכתם במלאכתם. תרגיל מועיל הוא להטיל על יושבי מוצב-התצפית לעקוב אחר מוצב האויב שממול (יתאים לשעת רגיעה כלשעת מלחמה!) ולנסות לברר את סדר יומו המדויק, שעת החלפת המשמרות, הערכותו, מקום המטה, וכן הלאה.